

KUNTAYHTYMÄ KAKSINEUVOINEN
PERUSTURVAN OSAAJA

Tarkastuslautakunnan

ARVIOINTIKERTOMUS 2013

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen jäsenkunnille

1. Tarkastuslautakunta

Kuntayhtymä Kaksineuvoisen perussopimuksen mukaan tarkastuslautakunnan muodostaa jäsenkuntien valitsemat kahdeksan jäsentä. Perussopimuksen mukaan lautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan, jotka eivät voi olla samasta jäsenkunnasta.

Jäsenkuntien valtuustot ovat valinneet toimikaudeksi 2013 - 2016 tarkastuslautakunnan, joka on arviointivuoden 2013 ajan toiminut seuraavassa kokoonpanossa:

- Mathias Pukkila, puheenjohtaja, Kauhava (varajäsen Aimo Karsikas)
- Pasi Kari, Kauhava (varajäsen Markku Tyynsimaa)
- Paula Takala, Kauhava (varajäsen Pekka Syrjälä)
- Sirpa Kyyriäinen, Kauhava (varajäsen Anna-Maija Renko)
- Marja-Leena Kultalahti, Evijärvi (varajäsen Aapo Kirsilä)
- Susanna Välikangas, Evijärvi (varajäsen Riika Rintakangas)
- Seija Autio, Lappajärvi (varajäsen Ville Väkeväinen)
- Hannu Kuoppala, Lappajärvi (varajäsen Maarit Ahola)

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut KTM Helena Järvenpää KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:ltä.

Tarkastuslautakunta on kokoontunut tilikauden aikana kuusi kertaa. Tilikauden päättymisen jälkeen tarkastuslautakunta on kokoontunut viisi kertaa. Lisäksi lautakunta on kokoontunut kerran yhdessä jäsenkuntien tarkastuslautakuntien kanssa.

Tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut kuntayhtymän johtaja Antti Perkkalaista, talouspäällikkö Seija Peitsoa, yhtymähallituksen puheenjohtaja Harri Ojanperää, johtava ylläkäri Arja Lassilaa, sosiaalipalvelujen johtaja Eija Ala-Toppari-Peltolaa, hoitotyön johtaja Marja-Liisa Somppia, vanhuspalvelujen johtaja Kati Mäkelää, ylihoitaja Anne Ylirinnettä sekä lastensuojelun johtava sosiaalityöntekijä Terhi Järveä.

Lautakunta on tutustunut kuntayhtymän eri toimintayksiköihin ja tiloihin. Kauden 2013 arvioinnin yhteydessä lautakunta on vierailut Kauhavan ja Ylihärmän terveysasemilla sekä Lappajärven Lintukoti-asumispalveluyksikössä. Lautakunta on kuullut selvityksiä vanhuspalvelujen, sosiaalityön, vammaispalvelujen sekä terveyspalvelujen tulosalueilta.

2. Edellisen arviointikertomuksen huomioiden seuraaminen

Edellisessä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota muun muassa lisätalousarvioihin, henkilökunnan työssä jaksamiseen ja sairauspoissaoloihin sekä vanhuspalvelujen kustannuskehitykseen. Lisäksi tarkastuslautakunta huomautti investointien puutteellisesta taloussuunnittelusta.

Kuntayhtymän varsinainen talousarvio todettiin myös tilikaudella 2013 epärealistiseksi ja tilanne johti 2,5 miljoonan euron lisätalousarvion laadintaan. Talousarvioprosessin osalta lautakunta toteaa, että jäsenkuntien välistä yhteistyötä tulisi edelleen kehittää. Mahdollisten säästökohteiden löytämisen edellytyksenä on molemminpuolinen avoin keskustelu palveluiden sisällöstä ja palvelutarpeesta.

3. Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Kansanterveystyön toimeenpanoa, sosiaalihuoltoa sekä muita perussopimuksen mukaisia tehtäviä varten kuntayhtymässä on neljä tulosaluetta: hallinto- ja tukipalvelut, sosiaalipalvelut, vanhuspalvelut ja terveyspalvelut.

Tarkastuslautakunta toteaa tilivuoden 2013 arviointityön perusteella seuraavaa:

Hallinto ja talous

Kuntayhtymässä on tilikauden aikana käyttöönotettu uusia tietojärjestelmiä, joiden vaikutus toiminnan tehokkuuteen on hyvä. Ostolaskujen kierrätysjärjestelmä on nopeuttanut huomattavasti ostolaskujen hyväksymisprosessia ja materiaalihallinnossa selainpohjainen tilausjärjestelmä on parantanut varastonhallintaa.

Sisäisen valvonnan taso ja taloudellinen raportointi ovat kuntayhtymässä parantuneet viime vuosien aikana. Kokouksissa lautakunnalle on esitetty monipuolisesti vertailulukuja niin toimialueen sisällä kuin tulosalueiden keskenkin. Sisäisen valvonnan osalta lautakunta kehottaa vielä erillisen sisäisen valvonnan ohjeistuksen laatimiseen.

Muut toiminta-alueet

Kuntayhtymän alueella toimii kuusi terveysasemaa, joista lautakunta tutustui arviointivuoden aikana Kauhavan ja Ylihärmän toimipisteisiin. Esittelyjen perusteella lautakunta oli tyytyväinen tiloihin, kuten oli myös henkilökunta. Kauhavan terveysasemalla todettiin arviointivuoden aikana sisäilmaongelmia hammashoitolassa ja taloustoimistossa.

Vammaispalveluiden sekä vanhuspalveluiden kustannuskehitykseen vaikuttavat merkittävästi lainsäädännölliset uudistukset, joilla pyritään takaamaan jokaiselle kyseisten palveluiden piirissä olevalle henkilölle yksilöllinen ja riittävä hoito. Eräs huomattavin kustannuksia kasvattava tekijä on laitospaikkojen purkaminen.

Vanhuspalveluiden osalta lautakunta tutustui vuoden 2014 puolella Lappajärven uuteen Lintukoti-asumispalveluyksikköön Vammaispalvelujen osalta Kuntayhtymän alueelle on valmistumassa asumispalveluyksiköt Kauhavalle ja Lappajärvelle. Uusien palveluyksikköjen rakentamisen myötä lautakunta on kiinnittänyt huomiota Eskoon kustannuskehitykseen. Lautakunta toivoo selvitystä siihen, kuinka omien yksikköjen rakentaminen ja asukkaiden ”kotiuttaminen” niihin vaikuttaa Eskoon yksikköhintoihin ja mitkä ovat Eskoon tulevaisuudennäkymät vammaispalvelutoiminnassa.

Perhetyön ja lastensuojelun osalta lautakunta toteaa, että lapsiperheiden palvelutarpeet tulevat todennäköisesti kasvamaan jatkossakin. Avun saaminen varhaisessa vaiheessa on tärkeää ja sillä ennaltaehkäistään monia tulevaisuuden ongelmia niin lasten kuin vanhempienkin arjessa. Lautakunnan saamien selvitysten mukaan kehitys lastensuojelun ja lapsiperheiden palvelujen osalta on ollut oikean suuntaista.

Ensihoidon siirtyminen tilikauden 2013 alusta sairaanhoitopiiriin järjestämisvastuulle on nostanut merkittävästi ensihoidon kustannuksia. Uudelleenorganisoinnin tarkoituksena oli palvelutason parantaminen, mutta saatu palaute on ollut sekä positiivista että negatiivista. Lautakunta seuraa tarkoin ensihoidon kustannuskehitystä.

Sosiaali- ja terveydenhuolto on arviointivuoden ajan elänyt muutosvaihetta. Tarkastuslautakunnan saamien selvitysten mukaan lautakunta toteaa, että Kuntayhtymä Kaksineuvoisen ote kehittämistyöhön on ollut ennakoiva ja sillä on saatu kustannukset pysymään maakunnan keskitason alapuolella.

Henkilöstö

Kuntayhtymän henkilöstökulut ovat nousseet tilikauden 2013 aikana erityisesti vanhuspalveluissa. Nousu johtuu lähinnä lakisääteisten vaatimusten täyttämistä. Koska lainsäädännölliset henkilöstömitoitukset tulee täyttää, ei kustannusten kasvuun sen osalta pystytä vaikuttamaan. Merkittävä tekijä henkilöstökustannusten kasvun hillitsemisessä on sen sijaan sairaspöissaoloihin puuttumisella.

Tilinpäätöslukujen perusteella sairaspöissaolot/henkilö laskivat viime vuodesta yhdellä päivällä. Suunta on oikea, mutta muutosvauhti hidas. Kuntayhtymän henkilöstö on osaltaan jo iäkstä ja työ on keskimäärin raskasta niin henkisesti kuin fyysisestikin. Ennaltaehkäisevän työn merkitys henkilöstön työssä jaksamisessa on erittäin tärkeää ja säästöpainesta huolimatta lautakunta toivoo, että tämän osalta ei karsita liikaa kustannuksia. Työterveyshuollon roolia ennaltaehkäisevässä työssä tulee painottaa.

Lautakunnan saaman selvityksen mukaan suurimmalla osalla henkilöstöstä sairaspöissaolosten osuus työvuodesta on kohtuullinen. Jo muutaman henkilön pitkäaikainen työkyvyttömyys kuitenkin nostaa sairaspöissaolosten tunnuslukua merkittävästi. Korvaavan työn tarjoaminen sairastilanteessa on vaihtoehto, jota lautakunta kannustaa harkitsemaan yhdessä henkilöstön kanssa.

4. Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kuntayhtymän tilikauden tulos vuonna 2013 osoittaa ylijäämää 167.819,24 euroa. Tästä 159.278,45 euroa on vuoden 2010 alijäämän kattamisesta aiheutunutta maksutuloa Lappajärven kunnalta. Kuntayhtymän toiminnallinen tulos osoittaa ylijäämää 8.540,59 euroa.

Jäsenkuntien maksuosuudet yhteensä toteutuivat miltei täsmälleen lisätalousarvion mukaisesti. Jäsenkuntien välillä toteutumien kesken sen sijaan oli eroa. Evijärven rahoitusosuus toteutui noin 77.000 euroa alle arvion ja Lappajärven 141.000 euroa alle arvion. Kauhavan kaupungin rahoitusosuus puolestaan ylittyi noin 216.000 euroa.

Kustannusten kasvu on ollut huomattavinta vanhuspalvelujen tulosalueella, jossa uudet lainsäädännölliset vaatimukset aiheuttavat kustannuspaineita erityisesti henkilöstökulujen osalta. Merkittävää kustannusten nousu on ollut myös ensihoidon osalta, jonka järjestämisvastuu siirtyi tilikauden 2013 alusta alkaen sairaanhoitopiiriin vastuulle.

5. Investoinnit

Kuntayhtymän kokonaisinvestoinnit olivat yhteensä 511 tuhatta euroa, kun talousarviossa investointeihin oli varattu yhteensä 617 tuhatta euroa.

Tilikauden aikana havaittiin sisäilmaongelmia useissa kuntayhtymän toimitiloissa. Toimenpiteitä vaativista tiloista Kauhavan terveysaseman hammaslääkäri- ja taloustoimiston tilat kuuluvat kuntayhtymän omiin rakennuksiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että investointien osalta taloussuunnittelu on yhä puutteellista. Lautakunnan saamien selvitysten mukaan investointisuunnitelman pitkäjänteinen kehittäminen on kuitenkin hankalaa vuosittaisten säästövaatimusten vuoksi.

6. Riskienhallinta

Kuntayhtymän riskienhallintaan on kiinnitetty huomiota, mutta toimintojen osalta riskienhallintaohjeistusta tulee päivittää. Riskienhallinnan osalta on tärkeää huomioida, että eri toimintojen (esim. tietojärjestelmät) osalta vastuuta on hajautettava yhdeltä henkilöltä useammalle.

7. Omistajaohjaus

Tilikaudella 2013 kuntayhtymän ja jäsenkuntien välinen yhteistyö näytti ajoittain hyvin haasteelliselta. Ulkoistamiseen liittynyt säästöpotentiaaliselvitys sekä talousarvion laadintaan liittyvät haasteet kielivät siitä, että jäsenkuntien ja kuntayhtymän välistä avointa keskustelua tulisi kehittää.

Kuntayhtymän tarkastuslautakunta ja jäsenkuntien tarkastuslautakunnat pitivät tilikauden päättymisen jälkeen yhteiskokouksen, jossa pohdittiin omistajaohjauksen toteutumista ja jäsenkuntien vaikutusmahdollisuuksia kuntayhtymän toimintaan liittyen. Palautteen mukaan toimintaan oltiin pääsääntöisesti tyytyväisiä, mutta kritiikkiä esitettiin erityisesti kustannuskehityksen ja säästötoimenpidemahdollisuuksien vähyyteen liittyen. Lautakunta toteaa, että aitojen säästöjen löytymiseksi tulee jäsenkuntien käydä keskustelua palvelutasosta ja toimintojen kehittämisestä ja ohjeistaa kuntayhtymää sovitun linjan mukaan.

8. Hyvinvointikertomus

Uusi terveydenhuoltolaki (1326/2010 § 12) velvoittaa kunnat valmistelemaan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa. Kyseisen pykälän mukaan kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjeistuksen mukaan hyvinvointikertomuksessa otetaan kantaa muun muassa palvelujärjestelmän toimivuuteen, ehkäisevän työn kustannuksiin ja niiden vaikutuksiin sekä terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksiin.

Lautakunta kehottaa jäsenkuntia aidosti pohtimaan hyvinvointikertomuksen merkitystä ja sen mahdollisia ohjausvaikutuksia kuntayhtymän alueen asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja kuntayhtymän palvelujen kehittämiseksi.

9. Tulevaisuuden näkymät

Sosiaali- ja terveystoimea ovat arviointivuoden aikana valtakunnallisesti värittäneet suunnitelmat rakenteellisista uudistuksista. Tulevaisuus näyttää millaiseksi perusterveydenhuollon osalta rakenteet muodostuvat.

Kuntayhtymässä eletään muutosten aikaa myös johtavien virkamiesten eläköitymisen myötä. Lautakunta kiittää heitä ansiokkaasta työstä ja toivottaa seuraajille tarmoa ja menestystä haastavissa työtehtävissä.

10. Yhteenveto

Kokonaisuutena voidaan todeta, että Kuntayhtymä Kaksineuvoisen hallintoa ja taloutta on hoidettu asianmukaisesti sekä toiminnalliset tavoitteet on pääosin saavutettu. Taloudellisiin tavoitteisiin ei tilikaudella ole kaikilla toimialueilla päästy.

Tarkastuslautakunta esittää tilinpäätöksen hyväksymistä ja vastuuvapauden myöntämistä hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtävälueiden johtaville viranhaltijoille tilivuodelta 2013.

Härmässä 8.5.2014

Mathias Pukkila
puheenjohtaja

Hannu Kuoppala
varapuheenjohtaja

Seija Autio
jäsen

Pasi Kari
Jäsen

Paula Takala
jäsen

Marja-Leena Kultalahti
jäsen

Sirpa Kyyriäinen
jäsen

Riika Rintakangas
varajäsen